

STUDIJŲ DALYKO (MODULIO) APRAŠAS

Dalyko (modulio) pavadinimas	Kodas
EUROPOS SAJUNGOS KONSTITUCINĖ TEISĖ	

Dėstytojas (-ai)	Padalinys (-iai)
Koordinuojantis: prof. dr. Skirgailė Žalimienė Kitas (-i):	Vilniaus universitetas, Teisės fakultetas, Viešosios teisės katedra Saulėtekio al. 9, I rūmai, LT-10222, Vilnius, 405 kab., tel. (8 5) 2366175, el. paštas: vtkatedra@tf.vu.lt

Studijų pakopa	Dalyko (modulio) tipas
Antroji	Privalomasis

Igyvendinimo forma	Vykdymo laikotarpis	Vykdymo kalba (-os)
Auditorinė	8 (pavasario) semestras	Lietuvių

Reikalavimai studijuojančiajam	
Išankstiniai reikalavimai: Teisės teorija; Konstitucinė teisė; Europos Sąjungos teisės pagrindai; Tarptautinė viešoji teisė	Gretutiniai reikalavimai (jei yra): nėra

Dalyko (modulio) apimtis kreditais	Visas studento darbo krūvis	Kontaktinio darbo valandos	Savarankiško darbo valandos
5	133	32	101

Dalyko (modulio) tikslas: studijų programos ugdomos kompetencijos		
Studijų dalyko tikslas – gilinti studentų teorines ir praktines žinias apie Europos integracijos procesą, konstitucionalizmą Europoje, Europos Sąjungos konstitucinės teisės prigimtį, jos specifinius bruožus ir vystymosi tendencijas, taip pat ES konstitucionalizavimo ir nacionalinių konstitucijų europeizacijos procesus, ES politinių ir teisminių institucijų sąveiką; ES ir nacionalinių institucijų įtaką integracijos procesui. Siekiama suformuoti studentų gebėjimą kritiškai ir sistemiškai suvokti ir vertinti viešosios valdžios įgyvendinimo ES ir nacionaliniu lygmeniu sąsajas ir tarpusavio įtaką per Europos konstitucionalizmo prizmę, išnagrinėti įvairias teorines doktrinas, konceptualizuojančias integracijos proceso politinius ir teisinius aspektus, padedant geriau suprasti Lietuvos konstitucinę teisę ir jos raidos perspektyvas.		
Dalyko (modulio) studijų siekiniai	Studijų metodai	Vertinimo metodai
Studentas: įgis žinių ir suvoks specifinius Europos Sąjungos, jos teisinės sistemos bruožus ir principus, ES panašumus ir skirtumus lyginant ją su tarptautinėmis organizacijomis ir valstybe; ES teisės panašumus ir skirtumus su tarptautine viešąja teise ir nacionalinėmis teisės sistemomis.	Paskaitos (probleminis dėstymas), seminarai (klausimai-atsakymai, diskusija, atvejo analizė, praktinių užduočių sprendimas, pristatymas), savarankiškas darbas (mokslinės literatūros, teisės aktų ir teismų praktikos analizė).	Egzaminas (atsakymai į atvirus klausimus), kaupiamasis vertinimas už darbą per seminarus (atsakymai į klausimus, dalyvavimas diskusijoje, praktinių situacijų analizė).
įgis gilesnių žinių ir suvoks ES institucinę sąrangą, viešosios valdžios įgyvendinimo ES lygmeniu principus ir būdus, ES institucijų tarpusavio sąveiką, pagrindines politines/teisėkūros sprendimų priėmimo procedūras;	Paskaitos (probleminis dėstymas), seminarai (klausimai-atsakymai, diskusija, atvejo analizė, praktinių užduočių sprendimas, pristatymas), savarankiškas darbas (mokslinės literatūros, teisės aktų ir teismų praktikos analizė).	Egzaminas (atsakymai į atvirus klausimus), kaupiamasis vertinimas už darbą per seminarus (atsakymai į klausimus, dalyvavimas diskusijoje, praktinių situacijų analizė).
gebės geriau suvokti ir analizuoti sprendimų priėmimo procesus ES lygmeniu, ES teisės šaltinius ir teismų praktiką, aiškinti ir taikyti ES teisės normas sistemiškai, žodžiu ir raštu pristatyti argumentus, pagrįsti poziciją;	Paskaitos (probleminis dėstymas), seminarai (klausimai-atsakymai, diskusija, atvejo analizė, praktinių užduočių sprendimas, pristatymas), savarankiškas darbas (mokslinės literatūros, teisės aktų ir teismų praktikos analizė).	Egzaminas (atsakymai į atvirus klausimus), kaupiamasis vertinimas už darbą per seminarus (atsakymai į klausimus, dalyvavimas diskusijoje, praktinių situacijų analizė).
įgis žinių ir suvoks Europos Sąjungos konstitucionalizmo prigimtį, turinį ir jo ribas, santykį su išliekančia tarptautine ES prigimtimi ir tarpvyriausybiniiais sprendimų priėmimo	Paskaitos (probleminis dėstymas), seminarai (klausimai-atsakymai, diskusija, atvejo analizė, praktinių užduočių sprendimas, pristatymas),	Egzaminas (atsakymai į atvirus klausimus), kaupiamasis vertinimas už savarankišką mokslo-tiriamąjį darbą.

metodais; išsamiau, visapusiškiau suvoks ir gebės kritiškai analizuoti ES institucinį funkcionavimą bei panaudoti šias žinias vėliau dirbant ES teisės srityse ES institucijose ir nacionaliniu lygmeniu;	savarankiškas darbas (mokslinės literatūros, teisės aktų ir teismų praktikos analizė).	
išmanys ES konstitucionalizavimo proceso ir nacionalinių konstitucijų Europeizacijos proceso tarpusavio sąsajas; ES teisės įtaką nacionalinėms konstitucijoms ir nacionalinių konstitucijų įtaką ES teisei; suvoks teisės šaltinių kompleksiskumą.	Paskaitos (probleminis dėstymas), seminarai (klausimai-atsakymai, diskusija, atvejo analizė, praktinių užduočių sprendimas, pristatymas), savarankiškas darbas (mokslinės literatūros, teisės aktų ir teismų praktikos analizė).	Egzaminas (atsakymai į atvirus klausimus), kaupiamasis vertinimas už darbą per seminarus (atsakymai į klausimus, dalyvavimas diskusijoje, praktinių situacijų analizė).

Temos	Kontaktinio darbo valandos						Savarankiškų studijų laikas ir užduotys		
	Paskaitos	Konsultacijos	Seminarai	Pratybos	Laboratoriniai darbai	Praktika	Visas kontaktinis darbas	Savarankiškas darbas	Užduotys
1. Europos proceso istorinė raida bei specifinių ES bruožų gilėjimas (<i>sui generis</i> pobūdis). Integracijos teorijos. Viršnacionalinis, federacinis bei tarpvyriausybinis pradmenys integracijos procese. ES konstituciniai (vienovę skatinantys ir įvairovę ginantys) principai.	1		1				2	8	Mokslinės literatūros analizė.
2. ES įgyvendinamos viešosios valdžios prigimtis ir pobūdis: tarptautinis, viršnacionalinis ir subnacionalinis lygmenys.	2		2				4	8	Mokslinės literatūros analizė.
3. Kompetencijos padalijimas tarp ES ir valstybių narių. Teisminė kompetencijos padalijimo tarp ES ir valstybių narių kontrolė. Subsidiarumo principas ir jo įgyvendinimo politinė ir teisminė kontrolė.	2		2				4	8	Mokslinės literatūros ir ES bei nacionalinių teismų praktikos analizė.
4. ES sutarčių konstitucinis pobūdis ir ES konstitucionalizavimo procesas. ES teisės šaltiniai bei ES teisės specifiniai bruožai. ES ir nacionalinės konstitucinės teisės sąveika. ES, kaip viršvalstybinės organizacijos, prigimties ir funkcionavimo teorijos; ES ir nacionalinės teisės santykį apibūdinančios teorijos. Nacionalinių teismų praktika pripažįstant specifinius ES teisės bruožus bei teismo ES teisės pripažinimo nacionaliniu lygmeniu teorijos.	4		2				6	10	Mokslinės literatūros ir ES bei nacionalinių teismų praktikos analizė.
5. Pagrindinių teisių apsauga kaip ES konstitucionalizmo išraiška. Pagrindinių ES ekonominių laisvių ir pagrindinių teisių santykis. ES pagrindinių teisių chartija kaip konstitucinis ES konstitucinės sutarties ir Lisabonos sutarties elementas. ES pagrindinių teisių chartijos ir EŽTK santykis. Vidaus rinkos laisvės kaip ekonominės ES konstitucijos išraiška.	2		2				4	8	Mokslinės literatūros ir ES bei nacionalinių teismų praktikos analizė.
6. Teisinės valstybės principo, kaip ES teisinės vertybės, užtikrinimas ES bei su tuo susijusios konstitucinės krizės.	1		1				2	8	Mokslinės literatūros ir ES bei nacionalinių teismų praktikos analizė.
7. ES pilietybė kaip bendro ES politinio bendruomeninio prado ir ES identiteto atspindys. ES pilietybės prigimtis ir turinys. ESTT praktika ES pilietybės srityje.	2		2				4	10	Mokslinės literatūros ir ES bei nacionalinių teismų praktikos analizė.
8. Nacionalinės konstitucijos ir valstybės narystė Europos Sąjungoje. ES teisės įtaka nacionalinėms	2		1				3	8	Mokslinės literatūros ir ES

konstitucijoms ir jų Europeizacija. Nacionalinių konstitucinių tradicijų poveikis ES teisei. Narystės ES atspindys ES valstybių narių konstitucijose. Integraciniai ir gynybiniai nacionalinių konstitucinių tradicijų/teismų praktikos pradai.									bei nacionalinių teismų praktikos analizė.
9. Lietuvos Respublikos narystės ES konstituciniai aspektai. Lietuvos Respublikos Konstitucinis aktas dėl narystės Europos Sąjungoje, jo reikšmė. LR Seimo ir Vyriausybės sąveika priimant su ES susijusius sprendimus. LR interesų atstovavimas ES. ES teisė LR Konstitucinio Teismo ir kitų Lietuvos teismų praktikoje bei Konstitucijos reinterpretačijos poreikis.	2		1				3	8	Mokslinės literatūros ir ES bei nacionalinių teismų praktikos analizė.
								25	Pasirengimas egzaminui.
Iš viso	18		14				32	101	

Vertinimo strategija	Svoris proc.	Atsiskaitymo laikas	Vertinimo kriterijai
Kaupiamasis balas už darbą seminaruose (savarankiškas mokslo tiriamasis darbas ir aktyvus dalyvavimas)	30	Semestro metu	Semestro metu seminarams savarankiškai rengiamasi pateiktais klausimais, analizuojama teismų praktika ir mokslinė literatūra. Seminarų metu numatomos apskrito stalo diskusijos, debatai, įsivertinimo užduotys ir mokslo tiriamojo darbo rengimas. Taikomas 30 proc. galutinio įvertinimo kaupiamasis balas. Šį kaupiamąjį balą sudaro pirmiausia seminarų metu gauti įvertinimai – 20 proc. galutinio vertinimo (už darbą seminarų metu – aktyvų dalyvavimą apskrito stalo diskusijose, debatuose, refleksijose, įsivertinimo užduotyse, atvejo analizėje ir pan.), taip pat – 10 proc. galutinio įvertinimo už tiriamojo darbo ar pranešimo rengimą ir jo pristatymą.
Egzaminas	70	Semestro gale	Atsakymai į tris atvirus pateiktus klausimus: pateiktais klausimais siekiama atskleisti studentų įgytas ES konstitucinės teisės žinias, jų sisteminę, analitinę ir kritinę mąstymą, ES konstitucinės teisės problematikos suvokimą ir gebėjimą kūrybiškai spręsti kylančias problemas.

Autorius	Leidimo metai	Pavadinimas	Periodinio leidinio Nr. ar leidinio tomas	Leidimo vieta ir leidykla ar internetinė nuoroda
Privaloma literatūra				
LENAERTS, K., VAN NUFFEL P., CORTHAUT T.	2021	EU Constitutional Law		Oxford University Press
COMAN R.	2022	The Politics of the Rule of Law in the EU Polity		This Palgrave Macmillan
ALBI A., BARDUTZKY S.	2019	National Constitutions in European and Global Governance: Democracy, Rights, the Rule of Law		TMC Asser Press
ŽALTAUSKAITĖ-ŽALIMIENĖ S.	2019	Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos taikymas supra- ir nacionaliniu lygmenimis		Vilniaus universiteto leidykla
ŽALTAUSKAITĖ-ŽALIMIENĖ, S.	2012	Europos Sąjungos teisės taikymo viršenybė nacionaliniuose teismuose ir jos ribos. JARAŠIŪNAS, E. ir HELLER, K. (red.) Žmogus, teisinė valstybė ir administracinė justicija = Human rights, the rule of law and administrative justice: mokslo studija, skirta Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo dešimtmečiui.		Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas
ŽALTAUSKAITĖ-	2012	Teisinio saugumo principas ir		Vilnius: Vilniaus

ŽALIMIENĖ, S.		Lietuvos Respublikos Konstitucija. KŪRIS E. (m. red.). Lietuvos Respublikos Konstitucijos dvidešimtmetis: patirtis ir iššūkiai: recenzuotų mokslinių straipsnių rinkinys.		universiteto Teisės fakulteto viešosios teisės katedra, Lietuvos notarų rūmai
JARUKAITIS, I.	2009	ES konstitucinė sutartis ir Lisabonos sutartis: skirtumų beišskant. <i>Teisė</i>	Nr. 73	Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla
JARUKAITIS, I.	2011	Europos Sąjunga ir Lietuvos Respublika		Vilnius: Justitia
KŪRIS, E.	2008	Europos Sąjungos teisė Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo praktikoje: sambūvio algoritmo paieškos. In KATUOKA, S. (ats. red.). <i>Teisė besikeičiančioje Europoje: Liber Amicorum Pranas Kūris</i> : mokslo straipsnių rinkinys		Vilnius: Mykolo Romerio universitetas
KŪRIS, E.	2004	Ekstranacionaliniai veiksniai Lietuvos Respublikos Konstituciniam Teismui aiškinant Konstituciją. <i>Teisė</i>	Nr. 50	Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla
Papildoma literatūra				
LENAERTS, K.; VAN NUFFEL, P.	2005	Constitutional Law of the European Union		London: Sweet & Maxwell
CALLIESS, C. VAN DER SCHYFF, G.	2020	Constitutional Identity in a Europe of Multilevel Constitutionalism		Cambridge: Cambridge University Press
BUMKE, C., VOBKUHLE A.	2019	German Constitutional Law, (apie darnų ES teisės ir konstitucijos interpretavimą)	Nr. 161	
VON BOGDANDY, A.; BAST, J. (eds.)	2011	Principles of European Constitutional Law		Oxford: Hart Publishing
WALKER, N. (ed.)	2003	Sovereignty in Transition		Oxford: Hart Publishing
WEILER, J. H. H.	1999	The Constitution of Europe. Do the New Clothes Have an Emperor? And Other Essays on European Integration		Cambridge: Cambridge University Press
WEILER, J. H. H.; WIND, M. (eds.)	2003	European Constitutionalism Beyond the State		Cambridge: Cambridge University Press